

Židovský odboj

Podmienky na odpor/odboj Židov na Slovensku proti vládnym nariadeniam neboli vyhovujúce (chýbala podpora obyvateľstva). Napriek tomu však pôsobili skupiny, ktoré sa snažili zmeniť situáciu a postavenie Židov na Slovensku rôznymi spôsobmi. Išlo predovšetkým o činnosť legálnej Ústredne Židov a ilegálnej Pracovnej skupiny, z ktorej najvýznamnejšou členkou bola Gisela Fleischmannová.

Ústredňa Židov

Dňa 26.9.1940 vznikla Ústredňa Židov ako jediná oficiálna židovská organizácia. Pre každého Žida bolo členstvo v nej povinné. Zameriavala sa napríklad na pracovnú prevýchovu mládeže, evidenciu židovského obyvateľstva, vykonávanie a kontrolu dodržiavania nariadení Slovenského štátu v súvislosti so Židovskou komunitou, prípravu deportácií a podobne. Pôsobila v nej aj Gisela Fleischmannová, ktorá bola vedúcou III. Oddelenia. To sa zaoberalo vystaňovaním Židov z nášho územia.

Gisela Fleischmannová

Narodila sa 21.1.1892 v Bratislave v ortodoxnej rodine Fisherovcov. Mala dvoch mladších bratov. Vydala sa za obchodníka s čajom a kávou Jozefa Fleischmanna, s ktorým mala dve dcéry, ktorým pomohla emigrovať do Palestíny. Gisela pôsobila spolu s jej bratmi v sionistickom hnutí, ktorého cieľom bolo vytvorenie novej domoviny pre Židov v Palestíne.

Práca Gisely Fleischmannovej a Pracovná skupina

Počas života bola Gisela aktívna v niekoľkých sionistických spolkoch, napr. WIZO, HICEM a JOINT. Pôsobením v nich získala dôležité kontakty, ktoré využívala pri práci v boji za záchranu Židov. Pôsobila ako vedúca ilegálnej Pracovnej skupiny, ktorá vznikla z pracovníkov Ústredne Židov. Okrem nej tam pôsobili aj A. Streiner (architekt koncentračného tábora v Sereďi) a O. Neumann. Cieľom Pracovnej skupiny bolo zastavenie deportácií Židov z územia Slovenska do koncentračných táborov. Na dosiahnutie cieľa používali taktiku podplácania vysokých úradníkov, ktorí mohli ovplyvniť transporty. Jedným z nich bol aj Dieter Wisliceny, ktorý pôsobil na Slovensku ako beratér.

Gisela počas svojho života zažila aj nepríjemné chvíle. Bola väznená na základe podplatenia Žofie Kosovej, ktorá mala pre potreby Pracovnej skupiny podplatiť manžela v snahe zabrániť deportáciám. Gisela strávila istý čas aj v Pracovnom tábore Nováky, kde bola vedená pod inou identitou, taktiež bola väznená v Ilave. Vo väzení strávila 4 mesiace. Po príchode A. Brunnera na Slovensko v pozícii

beratéra v roku 1944 dostala Gisela ponuku na spoluprácu s ním. Brunner obnovil deportácie Židov zo Slovenska. Zrušil Ústredňu Židov a jej pracovníkov zatkol. Gisela odmietla jeho ponuku na zradu (prezradenie úkrytu spolupracovníkov), a tak bolo transportovaná do koncentračného tábora v Osvienčime dňa 17. októbra 1944. Vagón, v ktorom sa viezla, dostal označenie R.U – návrat nežiaduci. Gisela zomrela po príchode do tábora, spôsob jej smrti je však neznámy.